

Miljøoppfølgingsprogram – premisser for tema vann i utbyggingen av hovedflyplassen

Av Margrethe Snekkerbakken

Margrethe Snekkerbakken er miljøsjef ved Oslo Hovedflyplass AS

Innlegg på seminar i Norsk Vannforening 9. nov. 1994

Oslo Hovedflyplass AS (OHAS) har laget et eget Program for miljøoppfølging (Miljøoppfølgingsprogrammet) som definerer mål og premisser for hvordan selskapet skal minimalisere de negative konsekvensene for miljø ved å bygge hovedflyplass på Gardermoen. Premissene konkretiseres videre i miljøkrav i planleggings- og entreprenørkontraktene. OHAS sørger for kontroll og rapportering av arbeidet. Miljøoppfølgingsprogrammet vil bli revidert tilpasset etappene i utbyggingen og driften av flyplassen

Tema vann er et av de viktigste miljøtemaene på Gardermoen. Temaet beskrives som eksempel på miljøoppfølging i artikkelen.

Å bygge flyplass kan skape mange problemstillinger i forhold til miljøet på Gardermoen. Oslo Hovedflyplass AS har lagt følgende policy til grunn for arbeidet med hovedflyplassen:

En ny hovedflyplass skal være miljøtilpasset og utformes og drives slik at

den minimaliserer negative konsekvenser for omgivelsene.

Miljøhensyn skal innarbeides i planlegging, utbygging og drift av ny hovedflyplass på et nivå som er likeverdig med funksjonelle, tekniske og økonomiske hensyn.

Gjennom konsekvensutredninger i planfasen ble følgende miljøtemaer belyst: Støy, luftforurensninger, vann, avfall, landbruk, løsmasser, naturmiljø, landskap, friluftsliv, kulturminner og samfunnsmessige forhold. Temaene vil bli fulgt opp og ivaretatt gjennom alle faser av prosjektet. Denne prosessen omtales som miljøoppfølging, og Miljøoppfølgingsprogrammet presenterer hvordan dette skal gjennomføres.

Miljøoppfølgingen er definert i følgende delprosesser: Måldefinering og kravsspesifisering, innarbeiding og oppfølging av krav i kontrakter, og oppfølgende undersøkelser av miljøstatus og -rapporter.

Tema vann er et av de viktigste miljøtemaene på Gardermoen. Grunnvannsforekomsten er unik i nasjonal sammenheng, og de nordøstlige deler av forekomsten anses som en mulig drik-

kevannskilde for fremtiden. Naturmiljøet i området er spesielt med verneverdige ravineområder og dødislandskap. Naturelementene er nært knyttet til vannstrømmene og vannkvaliteten i området, og OHAS har derfor satt seg følgende mål for tema vann:

Grunnvannsressursen på Romerike skal av hensyn til naturmiljøet og eventuell framtidig utnyttelse sikres mot forurensning. De allerede høyt belastede vassdrag skal sikres mot forurensning ved avrenning og disponering av avløpsvann. Ved arealdisponering og planlegging av de enkelte aktivitetene skal all aktivitet og teknisk infrastruktur tilrettelegges slik at risikoen for forurensning av grunnvann og overflatevann blir minimal, både i utbyggings- og driftsfasen.

Følgende mål er satt for tema naturmiljø:

Flyplassen skal av hensyn til naturmiljøet i minst mulig grad berøre eller på annen måte påvirke de verneverdige naturområdene og leveområder for vilt. Drenering og infiltrasjon på flyplassområdet skal ikke medføre uønskede endringer i grunnvannet i de nasjonalt og internasjonalt verneverdige områdene eller påvirke utsiving av grunnvann i ravinene sørvest for flyplassen.

Målene gir føringer for både vannbalanse og vannkvalitet, og har blitt videre konkretisert i Akershus Fylkeskommunes miljøvern- og avdelings (etter 01.01.94, Fylkesmannens miljøvern- og avdeling) tillatelser og i OHAS' miljøkrav i kontraktene.

Fylkeskommunen ga etter utslipps-

søknad fra OHAS tillatelse til å avlede overvann og vann fra grunnvannsenkning ved utgraving av ekspedisjonsbygg og jernbanekulvert. Hovedpunktene i vilkårene og kravene i tillatelsen er gjengitt i det etterfølgende.

Vilkår

- Dersom kravene til vannkvalitet og vannmengde er oppfylt, kan grunnvann og overvann infiltreres og/eller ledes ut til dagens overvannsnett (det vil si til vassdrag - Sogna).
- Alt vann skal ledes via utjevnings-/sedimentasjonsbassenger og kontrolleres før infiltrasjon og/eller bortledning

Krav til vannmengder

- Krav til maksimal oppumpet grunnvannsmengde: 100 l/s
- Krav til maksimal utledet vannmengde til overvannsnett: 2 l/s

OHAS klaget på vannmengdekravet og har fått en foreløpig tillatelse til å utlede 50 l/s.

Krav til vannkvalitet

Kvalitetskrav til vann som skal infiltreres eller utledes er gjengitt i tabell 1. OHAS klaget også på vannkvalitetskravene og har fått en foreløpig tillatelse der krav til olje og kadmium er endret noe, som vist i tabellen.

Kvalitetskrav

Parameter	opprinnelig tillatelse	endring i foreløpig tillatelse
Olje	< 0,1 mg/l	< 1 mg/l til infiltrasjon
Kvikksølv (Hg)	< 0,1 µg/l	
Bly (Pb)	< 3 µg/l	
Kadmium (Cd)	< 0,5 µg/l	< 1 mg/l
Tungmetaller generelt	< naturlig bakgrunnsverdi	
Organiske miljøgifter	0	Skal ikke påvises ved GC-screening

Tabell 1. Kvalitetskrav til vann som skal infiltreres eller utledes til vassdrag.

Rikspolitiske retningslinjer (RPR) sier at grunnvannsressursen skal sikres mot forurensning. Det har vært diskusjoner om definisjonen av grunnvannsressursen. SFT har gitt OHAS følgende presisering:

«SFT tolker RPR slik at det er den delen av grunnvannsressursen som er utnyttbar til drikkevann som skal ha vannkvalitet som tilfredsstillende SIFFs veiledende normer for drikkevann. For de områder som ikke er utnyttbare som drikkevannskilde vil målet være å sikre at de nærliggende resipienter får akseptable forhold forurensningsmessig, samt at grunnvannsstanden ikke påvirkes slik at særlige naturverdier endres. OHAS må i sin søknad om utslippstillatelse dokumentere at en slik inndeling av grunnvannsressursen og de tilhørende tekniske løsninger sikrer at kravene i RPR blir opprettholdt».

Dette er i tråd med de premisser som OHAS tidligere har gitt for sin planlegging hvor alle aktiviteter som kan ha forureningsfare i så stor grad som mulig blir etablert sørvest for grunnvannsskillet.

OHAS har for å sikre at målene blir nådd bl.a stilt følgende krav i kontrakter:

- det er ikke tillatt å fylle drivstoff i byggegropen.
- lager av drivstoff skal være sikret med oppsamlingskum som minimum rommer tankens maksimalvolum. Tanken skal være overbygget.
- alle maskiner skal være utstyrt med absorberingsmiddel.
- uhell som fører til utslipp av drivstoff skal håndteres etter beredskapsplanen. Dvs. det skal øyeblikkelig graves opp/fjernes og mellomlagres i tett beholder og føres til spesialavfallsmottak.
- alle reparasjoner av maskiner skal skje på spesielt opparbeidet verkstedområde.
- samtlige maskiner som skal benyttes i området skal være i god teknisk stand. Før en maskin tas i bruk på anlegget, skal maskinen kontrolleres av verksted-/arbeidsleder og tilstandsrapport skives. Maskinen skal rengjøres før den bringes inn på anleggsområdet.

Gjennom internkontroll sørger OHAS for å sikre at kravene overholdes, og rapporterer dette internt og eksternt som en del av miljøoppfølgingen.